

կրթութիւնը մարդկային իրաւունքներու հիմնական սկզբունքներէն մէկն է», դիտել է տալիս Եալչընը՝ համեմատութեան դնելով Թուրքիայում կիրառուած հակափոքրամասնութիւն քաղաքականութիւնը: Սա արտացոլքն է նրա յեղաշրջուած տրամադատութեան ու դիմակայումը Թուրքիոյ կրթական քաղաքականութեան:

Այսօր այլեւս դժուար է թուրքի կին դարձած հայ կանայք գտնել ու նրանց պատմութիւնը լսել: Բայց միթե՞ պարզ չի թէ ինչպիսի հոգեկան տուայտանք են ապրել այդ խեղճ էակները երբ պարտադրուել են հայասպանի կին դառնալ ու նրանից զաւակ ունենալ: Սուլթանը պատմում է, թէ ինչպէս հօրաքոյրը յաճախ լաց էր լինում, «Գիտեմ որ այս մարդը ամուսնուս սպաննեց: Իմ աչքերով տեսայ: Չիս ալ պիտի սպաննէր: Վախէս ամուսինս սպանողին կինը եղայ ... Երկու տղաներուս հայրը եղած այս մարդուն երբեք պիտի չներեմ»:

Այսուաման կանանց տխուր կեանքի պատմութիւնը եթէ չի փաստագրուել, սակայն վիպական կերպարների մէջ է կեանք առել, ինչպէս Մարոն Յակոբ Խաչիկեանի *A Summer without Dawn* վէպում: Խաչիկեանը նկարագրում է Մարոյի պարտադրեալ ամուսնական կեանքը իր «ազատարար» Ռիզա Բէյի հետ եւ թէ ինչպէս ծնում է Նուրիանը, որին Մարոն լքում է ու դէպի ազատութիւն փախչում: Մարոյին յաջողում է միանալ իր ամուսնուն՝ Վարդան Պալեանին ու նրանք գտնում են իրենց կորցրած որդուն՝ Թոմասին: Բայց թուրքի կին դարձած Մարոն եւ նրա ճակատագիրը բաժանող շատ կանայք ինչպէ՞ս պիտի կարողանան Սուրբ պսակով կնքուած իրենց ամուսնական կեանքին վերադառնալ ու ամուսնու հետ անկողին կիսել: Ինչպէ՞ս պիտի կարողանան մոռանալ Նուրիաններին, որ